

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

проваджень за неповагу до суду є неоднозначним: рішення Високого суду вказують на те, що усі провадження за неповагу до суду повинні «реалістично розглядатися як кримінальні за своєю природою», однак провадження щодо покарання за неповагу до суду не є кримінальним провадженням. Незважаючи на те, що провадження щодо притягнення до відповідальності за неповагу до суду є цивільним провадженням, йому притаманні деякі гарантії, застосовні до кримінального провадження: правила доказування, апеляційне оскарження, винесення вироку та можливість визнання винуватості.

Таким чином, відмінності практики притягнення особи до відповідальності за неповагу до суду, що властиві австралійському судовому процесу, не можуть бути безпосередньо імплементовані у вітчизняний судовий процес. Перш за все, через відмінності, притаманні країнам звичаєвого та писаного права: якщо у перших достатнім є заповнення прогалин процедури звичаєвим правом, то для країн романо-германської правової сім'ї обов'язковим є визначення процедури, за якою особа може бути притягнута до відповідальності. Однак та гнучкість, яку застосовують австралійські суди при визначенні діяння як такого, що виказує неповагу до суду, можуть бути взяті до уваги.

Список використаних джерел:

1. Contempt of Court: Victorian Law Reform Commission. URL: https://www.lawreform.vic.gov.au/wp-content/uploads/2021/07/VLRC_Contempt-of-Court-Consultation-Paper_web.pdf
2. Supreme Court Act 1986. URL: <https://www.legislation.vic.gov.au/in-force/acts/supreme-court-act-1986/109>

Ключові слова: неповага до суду, штраф, заходи процесуального примусу.

Key words: contemptofcourt, fine, measures of proceduralcoercion.

ПРИВИДЕНЦЕВ ОЛЕКСАНДР ГЕННАДІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного процесу*

МУЛЬТИМЕДІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ ЯК ДОКАЗ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ

Мультимедійні повідомлення є дуже ефективним способом поширення інформації особливо у сучасному світі, адже дедалі більше впроваджується застосування мобільних пристроїв та інтернет-технологій. Люди стали використовувати більше форматів для взаємодії між собою, а мультимедійні повідомлення стали необхідним інструментом в сучасній комунікації, які міцно інтегрувалися як соціальне явище в приватному та діловому спілкуванні.

Варто розпочати з основного терміну «мультимедіа», що вживається в різних варіативних трактуваннях, тому вичерпно і лапідарно

визначити його досить складно. Задля охоплення різних сутнісних характеристик та наукових поглядів доцільно зазначити декілька дефініцій:

- використання різноманітних засобів (від простого тексту до фотографій, графіки, аудіо, відео і анімації) у межах поданого матеріалу [1, с. 202];
- характеристика представлення інформації за допомогою різних медійних цифрових форматів [2, с. 378];
- інтегрований медіапродукт, створений унаслідок конвергенції різних способів комунікації (текст, зображення, відео, аудіо) [3, с. 74];
- об'єднання текстових, звукових, зображувальних даних усіх видів у єдиному цифровому інформаційному середовищі [4].

Загалом всі наукові підходи об'єднує головна характеристика мультимедійності – комбінування різних форм вираження або фіксації інформації в одному медіа-форматі. Мультимедійне повідомлення є похідним за змістом поняттям від «мультимедіа» і полягає у передачі електронних або оцифрованих медіафайлів за допомогою цифрових засобів зв'язку. Мультимедійні повідомлення можуть містити різноманітні комбіновані типи контенту, такі як фото, відео, звукові записи, графіку, анімації, текстову інформацію, які можна об'єднати в поняття «медіафайл». Завдяки цьому, мультимедійні повідомлення можуть бути більш ефективними, ніж текстове повідомлення, оскільки можуть передати більші обсяги інформації, якісніше розкрити її суть, зробити більш доступною та зрозумілою для отримувача. Однією з найпоширеніших форм вмісту мультимедійних повідомлень є фотографії та відео, які можуть бути зняті з мобільного телефону та надіслані через месенджери, соціальні мережі та інші мобільні додатки. Логічно постає питання про використання зазначеного виду комунікаційного засобу та інформації в електронному вигляді, яка в ньому міститься як доказу під час здійснення правосуддя. В межах цивільного судочинства така можливість надана в закріпленій правовій новелі про електронні докази в ст. 100 ЦПК [5]. Відразу слід звернути увагу на колізію положень, які в ній містяться, адже медіафайли, які є вмістом мультимедійних повідомлень (фото, аудіозаписи, відео і т.д.) законодавцем віднесені до електронних документів. Чи логічно відносити медіафайли до категорії електронних документів? Оскільки, через призму вимог, які закріплені в ст. 6 та ст. 7 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» електронний підпис визначається обов'язковим реквізитом електронного документа, адже створення електронного документа завершується, безпосередньо, його накладанням [6]. Досить рідко медіафайли засвідчують електронним підписом (інколи взагалі відсутня технічна можливість), проте це не зменшує їх функціональної можливості містити в собі інформацію, яка може мати значення для вирішення справи, а накладений електронний підпис не є гарантією відсутності змін (монтажу) файлів, адже від моменту створення до накладання електронного підпису медіафайл можливо змінити, що за необхідності може викривляти інформацію, на яку посилаються у судовій справі.

Основними особливостями використання мультимедійних повідомлень на рівні з іншими електронними доказами в цивільному процесі можемо виокремити:

- неможливість заперечення юридичної сили та допустимості електронного доказу виключно через його електронну форму, адже презумпція «фальшивості» електронних доказів є невиправданою, наприклад, підписи та печатки на письмових документах не гарантія справжності та відсутності підробки;
- неврегульованість питання щодо порядку засвідчення копій (електронної або паперової) електронного доказу;
- необхідності забезпечити можливість надання оригіналу електронного доказу (за ініціативи суду або учасника справи), якщо автентичність поданої копії ставиться під сумнів;
- забезпечення автентичності доказу на підставі висновку експерта або залучення спеціаліста, протоколу показань свідків чи огляду доказу.

Варто підтримати думку А. Ю. Каламайко про те, що електронні засоби доказування для їх дослідження необхідно трансформувати в «розумно доступну для використання» форму [7, с. 130], а К. Б. Дрогозюк деталізує, що таку можливість можна забезпечити лише «за допомогою технічних засобів або спеціальних програм» [8, с. 61]. Дійсно, для дослідження вмісту мультимедійних повідомлень в рамках судової процедури необхідно застосовувати технічне обладнання, а долучення доказів до матеріалів справи відбувається здебільшого за допомогою портативних засобів зберігання інформації (флеш-накопичувач, карта пам'яті, оптичний диск). С. О. Чорний та О. І. Антонюк зазначають, «...звуко-, відеозаписи, цифрові зображення, примірники яких є однаковими на всіх джерелах інформації, де вони зберігаються. Тому такі види електронних доказів не можуть мати електронних копій та є оригіналами незалежно від кількості примірників» [9, с. 86]. Аналогічної думки дотримується В. С. Петренко та вказує, що копії цих видів електронних доказів «повністю ідентичні оригіналу» [10, с. 115]. Судова практика в Україні щодо використання фото, відео та аудіозаписів як доказів складалася ще до запровадження електронних доказів, тому вони мають більш стабільну процедуру дослідження та встановлення їх автентифікації (достовірності та цілісності), зокрема за допомогою судових експертиз (технічної експертизи документів, фототехнічної і портретної експертизи, експертизи у сфері інтелектуальної власності, експертизи відеозвукозапису, лінгвістичної експертизи усного мовлення та ін.). Вмістом мультимедійних повідомлень можуть бути досить різноманітна кількість форматів медіафайлів, кожен з яких має істотні ознаки та потребує власної стратегії збору, фіксації та дослідження з метою отримання доказової інформації та її використання в цивільній справі. Характерною ознакою медіафайлів є наявність метаданих, які містять позначки геопозиції, відмітки дати і часу створення та/або редагування, розмір, формат, технічний засіб за допомогою якого створено файл, що можуть бути ефективно використані у поєднанні із інформаційним

змістом самого файлу. При використанні мультимедійних повідомлень як доказів досліджується та підлягає оцінці здебільшого зміст таких повідомлень (медіафайли), які мають значення для вирішення справи, а саме електронне повідомлення виступає лише способом поширення таких файлів, проте може містити факультативну доказову інформацію, зокрема, аналогічні метадані щодо листа, супровідний текст (додатково розкриває чи пояснює зміст медіафайлів), також розширює можливості автентифікації автора повідомлення, наприклад, за допомогою доктрини «листа у відповідь» і залежить від кожної конкретної справи та обставин, які необхідно довести або спростувати. Наріжним каменем залишається питання фіксації мультимедійних повідомлень, адже аналогічно з іншими е-повідомленнями можливе їх знищення чи зміни в односторонньому порядку однією із сторін листування ще до початку розгляду справи, а фіксації змісту повідомлень уповноваженими державними або приватними суб'єктами попри нагальну потребу не передбачено. Попередньо сторона спору може звернутися до експертних установ в галузі ІТ з метою фіксації змісту повідомлень, але гарантувати допустимість такого виду фіксації на даному етапі неможливо. На відміну від текстових та голосових повідомлень, головним елементом мультимедійних повідомлень є медіафайл, який в деяких випадках може відігравати самостійну роль у формуванні доказової позиції, тому доцільно провести його резервне копіювання.

Мультимедійне повідомлення є досить складним різновидом доказу через велику кількість змінних, які необхідно врахувати при формуванні доказової стратегії. Проте при раціональному підході у забезпеченні та фіксації доказу може слугувати інформативним джерелом доказу, а потенційна небезпека фальсифікацій є менш значима порівняно зі швидкістю та ефективністю обміну інформації, яку забезпечує електронний документообіг, тому необхідно забезпечити подальший розвиток нормативного регулювання зазначеної сфери.

Список використаних джерел:

1. Крейг Р. Інтернет-журналістика: робота журналіста і редактора у нових ЗМІ / [пер. з англ. А. Іщенко]. Київ : ВД «Киево-Могилянська академія», 2007. 324 с.
2. Новітні медіа та комунікаційні технології : комплекс навч. прогр. для спец. Журналістика, Видавнича справа та ред., Реклама та зв'язки з громадськістю / [за заг. ред. В. Е. Шевченко]. Київ : Паливода А. В., 2012. 411 с.
3. Женченко М. І. Поняття «мультимедіа», «крос-медіа», «трансмедіа» у науковому дискурсі цифрової доби / М. І. Женченко // Наукові записки Інституту журналістики. 2013. Т. 52. С. 72–75.
4. Feldman Tony. An introduction to Digital Media. London–New-York, 1997. P. 25.
5. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 40–42. Ст. 492.
6. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 року № 851-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 36. Ст. 275.

7. Каламайко А. Ю. Місце електронних засобів доказування та окремі питання їх використання в цивільному процесі. Право та інновації. 2015. № 2(10). С. 127–132.
8. Дрогозюк К. Б. Сучасні джерела доказування в цивільному процесі України та Франції. Право і суспільство. 2016. № 1. С. 52–63.
9. Чорний О. С., Антонюк О. І. Електронні докази в цивільному процесі: проблеми застосування на практиці. Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса. 2018. № 10 (1). С. 83–88.
10. Петренко В. С. Електронні докази як елемент інформаційних технологій у цивільному судочинстві. Молодий вчений. 2018. № 1 (54). С. 111–115.

Ключові слова: мультимедійне повідомлення, електронне повідомлення, докази, цивільний процес, електронні докази.

Key words: multimedia message, electronic message, evidence, civil process, electronic evidence.

САТАНОВСЬКА ОЛЕНА ВАЛЕНТИНІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри цивільного процесу*

ПРАВО НА ЖИТЛО: ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Питання судового захисту житлових прав фізичних осіб напряму пов'язано із гарантованим Конституцією України (ст. ст. 47, 48) правом на житло та достатній рівень життя, що включає й наявність житла та закріплює, що держава має створювати умови за яких кожний громадянин матиме змогу побудувати житло, придбати його у власність або взяти в оренду. Крім того, встановлює, що ніхто не може бути примусово позбавлений житла інакше як на підставі закону за рішенням суду [1], а тому слід виходити із визначення терміну «житло» та основних характеристик цього поняття.

Стаття 1 Житлового кодексу України (далі – ЖК України) також гарантує право громадян України на житло, хоч і не наводить його визначення. Однак, ст. 4 закріплює, що жилі будинки, а також жилі приміщення в інших будівлях, що знаходяться на території України, утворюють житловий фонд, а саме: державний; громадський; фонд житлово-будівельних кооперативів; приватний та житловий фонд соціального призначення. Крім того, необхідно зазначити, що також до житлового фонду відносяться й жилі будинки, що належать підприємствам і організаціям (правила встановлені для громадського житлового фонду) [2].

Словник української мови тлумачить значення слова «житло», як приміщення, пристосоване (призначене) для життя людей; дім, оселя [3, с. 533], що відтворюється у ст. 50 ЖК України: «Жиле приміщення, що надається громадянам для проживання, має бути благоустроєним стосовно до умов даного населеного пункту, відповідати встановленим санітарним і технічним вимогам» [2].

Павлова Юлія Сергіївна

Перспективи запровадження інституту присудової медіації
в Україні 631

Притуляк Валерій Миколайович

Виконання рішень в умовах військового стану з урахуванням
змін від 11.04.2023 року. 634

Полуніна Ольга Олександрівна

Робота судів України в умовах воєнного стану. 637

Stoianova Tetiana Anatolievna

Social ties as a tool to reduce domestic violence among
Ukrainian refugees. 640

Факас Ілона Борисівна

Аналіз функціонування підсистеми відеоконференцз'язку ЄСІТС
у цивільному судочинстві 642

Цал-Цалко Юлія Юліївна

Конституційне право на апеляційний перегляд справи:
теоретичні та практичні аспекти 645

Гончарук Анастасія Сергіївна

Поновлення процесуальних строків в умовах війни:
проблемні аспекти 648

Кикоть Артем Володимирович

Достовірність та достатність усних доказів у цивільному
процесі України 650

Кисельов Вадим Костянтинович

Особливості здійснення цивільного судочинства
в умовах воєнного стану. 652

Петренко Наталія Дмитрівна

Притягнення до відповідальності за неповагу до суду:
досвід Австралії 656

Привиденцев Олександр Геннадійович

Мультимедійне повідомлення як доказ у цивільному судочинстві:
окремі аспекти використання 658

Сатановська Олена Валентинівна

Право на житло: правовий аналіз 662

Федорчук Юлія Олександрівна

Деякі особливості стягнення заборгованості,
що вчиняються нотаріусом під час дії воєнного стану. 665

Фаєнко Віолетта Віталіївна,

Привиденцев Олександр Геннадійович

Заходи кримінально-правового характеру
щодо юридичних осіб. 667